

PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUS

KHT Ari Pitkäsen toiminta AVS-Yhtiöt Oy:n tilintarkastuksessa

Tilintarkastuslautakunnan päätös 23.3.2023

Päätöksen diaarinumero: PRH/1894/10000/2022

Asian vireilletulo

Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) tilintarkastusvalvonta on tuonut tutkinta-asian tilintarkastuslautakunnan käsiteltäväksi sen vuoksi, että vuonna 2022 suoritettussa laaduntarkastuksessa on havaittu KHT Ari Pitkäsen toimintaan liittyviä puutteita hänen suorittamassaan AVS-Yhtiöt Oy:n tilikauden 1.1.-31.12.2020 tilintarkastuksessa. Pitkänen on antanut tilintarkastuksesta 22.4.2021 päivätyn vakimuotoisen tilintarkastuskertomuksen.

Tilintarkastajan selvitys

Ari Pitkänen ei ole käyttänyt hyväkseen hänelle ilmoitettua mahdollisuutta kommentoida nyt käsiteltävänä olevaa tutkinta-asiaa asetettuun määräaikaan 16.1.2023 mennessä eikä sen jälkeenkään.

Pitkästä on kuultu myös laaduntarkastuksen suorittamisen yhteydessä. Tilintarkastuslautakunta on ottanut nyt käsiteltävänä olevan tutkinta-asian käsittelyssä huomioon Pitkäsen aikaisemmin PRH:n tilintarkastusvalvonnalle esittämät seikat.

Muu aineisto

PRH:n tilintarkastusvalvonta on esittänyt tilintarkastuslautakunnalle tilintarkastusvalvonnan suorittamassa laaduntarkastuksessa käytetyn keskeisen aineiston.

Uusintatarkastus

Pitkäsen laaduntarkastuksessa vuonna 2022 on ollut kysymys uusintatarkastuksesta, jolla on jatkettu aikaisemmin vuonna 2019 aloitettua laaduntarkastusta. Laaduntarkastukseen valittuna toimeksiantona vuonna 2022 on ollut sama tilintarkastuskohde kuin vuonna 2019 (AVS-Yhtiöt Oy, tuolloin tilikauden 1.1.-31.12.2018 tilintarkastus).

Ratkaisu

Tilintarkastuslautakunta antaa KHT Ari Pitkäselle varoituksen.

Perustelut

Tilintarkastaja on toiminnassaan velvollinen noudattamaan ammattieettisiä periaatteita (tilintarkastuslain, TTL, 4 luvun 1 §) ja hyvää tilintarkastustapaa (TTL 4 luvun 3 §). TTL 4 luvun 12 §:n mukaan tilintarkastajan on järjestettävä toimintansa hyvän tilintarkastustavan mukaisesti toiminnan laajuus ja monimutkaisuus huomioon ottaen sekä kirjattava toimintatavat tämän varmistamiseksi. Toimintatapojen tulee sisältää riittävät periaatteet muun muassa riskienhallinnasta, sisäisestä vuosittain arvioitavasta laadunvalvonnasta ja toimeksiantoja koskevan aineiston toimeksiantokohtaisesta dokumentoinnista.

Tilintarkastuslautakunnan arvio Pitkäsen toiminnasta

Tilintarkastuskertomuksen virheellisyydet

Tilintarkastuskertomuksessa ei ole annettu tilintarkastuslain (1141/2015) 3 luvun 5 §:n 2 momentin 3) ja 4) kohdissa edellytetyjä lausuntoja siitä, onko toimintakertomus laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti ja ovatko tilikauden toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot yhdenmukaisia.

Tilintarkastusevidenssin hankkiminen ja dokumentointi

Tilintarkastusevidenssin hankkimisessa ja sen dokumentoinnissa on havaittu puutteita, jotka liittyvät tarkastustoimenpiteiden ja/tai evidenssin todennettavuuteen useilla tilintarkastuksen eri osa-alueilla:

- liikevaihdon ja myyntisaamisten tarkastamisessa
- sijoitusten tarkastamisessa
- vaihto-omaisuuden tarkastamisessa
- konsernitilinpäätöksen tarkastamisessa
- olennaisuuden määrittämisessä
- tilintarkastussuunnitelman laatimisessa
- tilinpäätöksessä esitettävien tietojen tarkastamisessa
- toimintakertomuksen läpikäynnissä
- laadunvalvontajärjestelmässä.

Liikevaihdon ja myyntisaamisten tarkastaminen

Liikevaihtoon suoritettut tarkastustoimenpiteet eivät kaikilta osin ole todennettavissa tilintarkastuskansioista. Pitkänen ei ole hankkinut tilintarkastusevidenssiä liikevaihdon tapahtumisesta, oikeellisuudesta ja tilikauden aikaisesta liikevaihdosta. Hänen suorittamansa toimenpiteet ovat kohdentuneet yhtiön sisäisten tositteiden tarkastukseen. Lisäksi liikevaihdon katkon tarkastus on suppeaa. Pitkänen on tarkastanut myös katkoa ainoastaan yhtiön sisäisten dokumenttien avulla. Tilintarkastusdokumentaatiosta ei myöskään ilmene, liittyykö Pitkäsen arvion mukaan liikevaihdon tulouttamiseen väärinkäytösriskejä.

Myyntisaamisten olemassaolon tarkastus ei ole todennettavissa. Lisäksi myyntisaamisten arvostuksen tarkastuksessa Pitkänen on luottanut yhtiön sisäisen raportin tietoihin. Hän ei ole pyytänyt vahvistuksia myyntisaamisten olemassaolosta tai suorittanut vaihtoehtoisia tarkastustoimenpiteitä.

Sijoitusten tarkastaminen

Tilintarkastuskansioista ei ilmene dokumentointia, miten Pitkänen on varmentunut kaikkien sijoitusten olemassaolosta ja arvostuksesta tilinpäätöshetkellä.

Vaihto-omaisuuden tarkastaminen

Pitkänen ei ole hankkinut tilintarkastusevidenssiä vaihto-omaisuuden olemassaolosta. Hänen suorittamansa tarkastustoimenpiteet eivät myöskään anna tilintarkastusevidenssiä vaihto-omaisuuden arvostuksesta. Pitkänen on todennut, ettei ole voinut osallistua vaihto-omaisuuden inventointiin pandemiatilanteen takia. Hän ei myöskään ole suorittanut vaihtoehtoisia toimenpiteitä vaihto-omaisuuden olemassaolon tarkastamiseksi.

Konsernitilinpäätöksen tarkastaminen

Tilintarkastuskansioista eivät ilmene konsernitilinpäätökselle suoritettut tarkastustoimenpiteet, joten konsernitilinpäätöksen oikeellisuudesta hankittua tilintarkastusevidenssiä ei voida arvioida.

Olennaisuuden määrittäminen

Tilintarkastuskansioista ei käy ilmi toimeksiannolle määritelty tarkastusolennaisuus eikä vähäisinä pidettävien virheellisyyksien raja. Pitkänen ei ole myöskään dokumentoinut olennaisuuden vertailukohteen valinnan perusteita. Tilintarkastuskansioista ei ilmene, että konsernille olisi määritetty erillisiä olennaisuuksia.

Tilintarkastussuunnitelman laatiminen

Pitkänen ei ole laatinut riittävän yksityiskohtaista riskiarviota ja tilintarkastussuunnitelmaa.

Tilintarkastuskansioista ei käy ilmi, mitä tarkastustoimenpiteitä hän on suunnitellut vastatakseen

toimeksiannossa oleviin riskeihin kannanottotasolla (suunniteltujen toimenpiteiden luonne, laajuus ja ajoitus). Dokumentaatiosta ei ilmene, miten Pitkäsen on ollut tarkoitus käsitellä väärinkäytösriskejä.

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen tiedot

Tilinpäätöksen lukujen täsmäyttäminen kirjanpitoaineistoon ja vertailutietojen täsmäyttäminen eivät ole todennettavissa tilintarkastuskansiossa. Pitkäsen dokumentaatiosta ei käy ilmi, miten hän on varmentunut tilinpäätöksessä esitettävien liitetietojen täydellisyydestä. Dokumentaatiosta ei myöskään ilmene toimintakertomuksessa esitettävien tietojen läpikäynti.

Laadunvalvontajärjestelmä

Laadunvalvontajärjestelmää ei ole tai sen kuvausta ei ole esitetty tilintarkastusvalvonnalle, joten laadunvalvontajärjestelmän sisältöä ei ole voitu arvioida.

Yhteenveto

Vuonna 2022 suoritettua uusintatarkastuksen perusteella KHT Pitkänen ei ole korjannut riittävässä määrin vuonna 2019 suoritettua laaduntarkastuksessa havaittuja ja uusintatarkastukseen johtaneita puutteita. Pitkäsen tilintarkastusvalvonnalle esittämässä tarkastusdokumentaatioissa nyt kyseessä olevassa tilintarkastustehtävässä on edelleen olennaisia puutteita eikä se täytä hyvän tilintarkastustavan vaatimusta tarkastustyön asianmukaisesta dokumentoinnista. Pitkäsen dokumentaation perusteella ei ole mahdollista saada selkeää käsitystä tilintarkastuksen suunnittelusta, riskiarviosta, suoritetuista tarkastustoimenpiteistä, hankitusta evidenssistä ja ammatilliseen harkintaan perustuvista ratkaisuksista eikä todeta, onko Pitkäsen käytössä olleen tarkastusaineiston perusteella ollut asianmukaista päätyä hänen tilintarkastuskertomuksessaan esitettyyn vakimuotoiseen lausuntoon tilinpäätöksestä. Pitkäsen antama tilintarkastuskertomus on joka tapauksessa sisällöltään virheellinen tämän päätöksen sivulla 2 kerrotulla tavalla.

Seuraamuksen määräämisessä huomioon otettavat seikat

TTL 10 luvun 1 §:n mukaan huomautus on riittävä seuraamus, jos tilintarkastajan moitittava menettely on vähäinen, siihen liittyy lieventäviä asianhaaroja tai se on taloudellisesti vähämerkityksellinen. Jos edellä tarkoitettu menettely on sellainen, että huomautusta ei pidetä riittävänä seuraamuksena, tilintarkastuslautakunnan tulee antaa tilintarkastajalle varoitus. Lain 10 luvun 7 §:n mukaan seuraamuksesta päätettäessä on otettava huomioon kaikki asiaankuuluvat seikat.

Edellä mainitut puutteet Pitkäsen suorittamissa tilintarkastustoimenpiteissä ja niiden dokumentoinnissa antavat aihetta vakavaan kritiikkiin. Mahdollisen haitan tai vahingon määrää tilintarkastuslautakunnan ei ole mahdollista arvioida. Pitkäselle ei ole aikaisemmin määrätty seuraamuksia. Pitkänen on toimittanut häneltä pyydytetyt selvitykset laaduntarkastukseen, mutta ei ole käyttänyt mahdollisuuttaan toimittaa lisäselvitystä tutkinta-asiassa.

Tilintarkastuslautakunta katsoo, että tilintarkastuslain 10 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan Pitkäselle on annettava varoitus.

Sovelletut säännökset

Tilintarkastuslaki (1141/2015) 1 luku 1 §, 4 luku 1, 3 ja 12 §, 7 luku 2 ja 5 §, 10 luku 1 ja 7 §

Valitusoikeus

Ari Pitkäsellä on oikeus valittaa tästä päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen.

Asian ratkaisseet tilintarkastuslautakunnan jäsenet

Pekka Pajamo (puheenjohtaja), Jussi Heiskanen (varapuheenjohtaja), Ari Ahti, Mari Arala, Antti Fredriksson, Silja Leino, Lasse Niemi ja Anders Tallberg

PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUS

Tilintarkastuslautakunta

Pekka Pajamo

Tilintarkastuslautakunnan puheenjohtaja

Pekka Virtamo

Esittelijä

Tilintarkastusvalvonta

Liite

Valitusosoitus